

Notat

Dato 11. august 2017

MLJ

Side 1 af 3

Dansk Socialrådgiverforening

faglig handlekraft

Socialrådgivernes faglighed er afgørende for resultaterne i beskæftigelsesindsatsen

DS ønsker et opgør med den detailstyring, der er fremherskende i beskæftigelseslovgivningen. DS har derfor fremsat en række forslag til afbureaukratisering af LAB (jf. afsnit/bilag X). I stedet for den markante detailstyring ønsker DS, at der skabes større rum til de faglige vurderinger i beskæftigelseslovgivningen, da det i højere grad vil skabe en fleksibel og individuel tilpasset indsats for den enkelte borger. Socialrådgiverne på jobcentrene har den faglighed, der skal til for at sikre resultater i beskæftigelsesindsatsen.

I følgende notat vil vi skitsere, hvad det faglige handlerum rummer for dermed at tydeliggøre, hvad DS ønsker at sætte i stedet for den detailstyring, vi ser i loven i dag. Herudover vil vi beskrive, hvorfor det faglige handlerum er afgørende og dermed på vigtige områder må erstatte en detailstyring, hvis de ønskede resultater i beskæftigelsesindsatsen skal nås.

DS ønsker sig en beskæftigelseslov, som kan fungere som et reelt arbejdsredskab for socialrådgiverne. Loven skal være tilgængelig og efterlade handlerum for det faglige arbejde. Det betyder i første omgang, at der skal ske en forenkling af LAB, men det betyder også, at det er nødvendigt at se på, hvordan området bliver styret og hvilke rammer fagligheden har. Socialrådgiverne vil i praksis udmønte på baggrund af lovgivningen og rette sig efter de politiske intentioner, denne udstikker.

Hvad er det faglige handlerum?

Det faglige handlerum er muligheden for at foretage et skøn i forhold til, hvad der vil være bedst i borgerens sag på baggrund af en konkret vurdering. Det faglige handlerum beror på indsamlet dokumentation, vurderinger og afgørelser.

Hvad finder sted i det faglige handlerum?

Det faglige skøn består af systematisk sagsarbejde og faglige vurderinger. Det baserer sig således på socialrådgivernes viden og metoder. Konkret bliver det faglige skøn til i dialogen med borgeren i forhold til lovens muligheder. Dets karakter vil derfor afhænge af hvilken målgruppe i beskæftigelsesindsatsen, det udføres i relation til. Det faglige skøn er helt centralt ved planlægning af antal samtaler, sanktioner og planens indhold.

Et fagligt skøn forudsætter faglig viden om hvilke forhold, der kan have betydning for en borgers situation og udviklingsmuligheder, herunder hvilken betydning en eller flere eventuelle indsatser kan have for borgeren. Den faglige viden er vidensbaseret, dvs. den bygger på forskning, praksisviden og borgerevalueringer, herunder forståelse og formidling af lov og organisation. At foretage en skønsmæssig vurdering handler altså om at kunne vurdere sammenhænge, årsager og konsekvenser ud fra den enkelte sag og dennes særlige historie, således at der ikke generaliseres, men skønnes individuelt og konkret. Det er lovgivningen, som skal give plads til skønnet, f.eks. hvilke indsatser, der bedst vil give en borger den bedste støtte frem mod beskæftigelse eller uddannelse, da dette anses for at være individuelt. Loven skal med andre ord ikke blive for detailstyret.

Socialrådgiverne træffer beslutninger ud fra en faglig vurdering af, hvad der er bedst at gøre i den konkrete situation og ikke ud fra et personligt normativ. Beslutningen begrundes og refererer til en faglighed og kan argumenteres i en faglighed. Det betyder, at det er nødvendigt med en faglighed for at udføre en faglig vurdering, som ikke bygger på personlige normer.

Hvorfor er det faglige handlerum afgørende?

Det er nødvendigt med et fagligt skøn, fordi den retlige regulering og økonomi ikke alene kan give løsningerne på borgerens udfordringer, når disse er sammensatte. De er komplekse, og derfor er der behov for et fagligt skøn. Socialrådgivere kan omsætte love, regler og systemer overfor borgeren og i dialog med borgeren, så der kan udarbejdes en plan. Planen skal udarbejdes, så den fungerer inden for gældende kontekst og struktur og arbejder sig hen imod målet, samtidig med at den er meningsfuld for borgeren.

Især for borgere med sammensatte og komplekse problemer, hvor der ofte sker ændringer i de forudsætninger, der ligger til grund for indsatsen og planen, f.eks. nye sociale udfordringer eller ventetid på behandling, er det afgørende, at socialrådgiveren har et fagligt handlerum, som muliggør en tæt opfølgning, nye faglige vurderinger og skøn. Så der kan handles og det kan sandsynliggøres for både borger og samfund, at der sikres progression og kontinuitet i sagen. Det er den planlægning og løbende afvejning, socialrådgiverne med deres faglighed og viden kan lave i forhold til den enkelte – hvis de har det faglige handlerum til at gøre det.

Hvad påvirker, begrænser og rammesætter det faglige rum?

Det ligger lige for at se på, hvilke begrænsninger lovgivningen sætter i forhold til det faglige skøn. Det er i LAB f.eks. i forhold til planlægningen af et fleksibelt forløb eller tilbudsmuligheder. Det er en proces og detailregulering, DS gerne vil have ud af loven. Men at sikre et fagligt handlerum vil ikke alene kræve lovændringer, da arbejdet på jobcenteret også er underlagt anden styring.

Det rum for faglige skøn, som loven giver, bliver også påvirket af statslig styring og kommunernes ledelsesmæssige fokus på resultater og økonomi (over faglighed) - f.eks. rettighed, raskmeldinger og øget brug af aktivering begrænser udøvelsen af skønnet.¹

IT-systemerne i jobcentre har også selvstændig indflydelse på det faglige arbejde. Det kan komme til at være styrende for den måde, der sagsbehandles, fordi man i de fleste it-systemer skal igennem forskellige trin i sagsbehandlingen eller er "tvunget" til at skrive i nogle konkrete felter, hvor medarbejderen bliver ført gennem lovgivningen. Derfor kommer det også til at have betydning for rummet for det faglige skøn.

Helt overordnet er det væsentligt at være opmærksom på, hvordan lovgivningen og debatten eller diskursen på området påvirker aktørernes adfærd, i dette tilfælde både kommunalbestyrelsen, ledelse i jobcentret og medarbejderne. En bestemt adfærd anerkendes og fremmes, hvor en anden sanktioneres. Der føres løbende kontrol med kommunernes beskæftigelsesindsats og de anerkendes og sanktioneres f.eks. ved, at de fremhæves som gode eksempler eller omvendt fremhæves som det dårlige eksempel.

Selv om beskæftigelsesindsatsen er lagt ud til kommunerne, bliver deres handlerum således påvirket af den statslige styring, som kontraktstyring, evaluering, budgetkontrol, performance management og benchmarking og det har stor betydning for det egentlige faglige handlerum.

Der skal således arbejdes på flere fronter, hvis det faglige handlerum skal øges: både lovgivningsmæssigt via eksempelvis afbureaukratisering, den statslige styring af beskæftigelsesindsatsen samt jobcentrenes interne styring.

Centrale forslag:

- LAB afbureaukratiseres som foreslået i afsnit 2 D.
- Der sikres et fagligt handlerum
- Det undersøges, hvordan det statslige og det kommunale styring påvirker arbejdet i jobcentre

¹ Anette Skals Ph.D. Uarbejdsdygtig og hvad så?, s. 35 og Jacobi 2013 (2013:295f)